

U bent hier: [AfvalOnline](#) » [Archief](#) » [Artikelen](#):

in [SHARE](#)

Categorie: [Politiek en beleid](#) | Gepubliceerd: 06 mei 2014

Komt er witte rook voor afschaffing van statiegeld?

In de aanloop naar het besluit over vrijgave van het statiegeld presenteerde onderzoeksbureau CE-Delft nieuwe cijfers. Tegenstanders van afschaffing starten met het onderzoek in de hand een laatste campagne. De statiegeld Discussie laat feller op dan ooit, maar doet het precieze kostenplaatje er eigenlijk nog wel toe?

"De onderliggende cijfers zijn misschien interessant, maar niet relevant", sprak de toenmalige staatssecretaris Joop Atsma in 2012. Wageningen UR (Wur) had net het rapport over de kosten van het statiegeldsysteem gepresenteerd, waarna voorstanders van het statiegeldsysteem met eigen cijfers kwamen die een heel ander beeld schetsten. Staatssecretaris Wilma Mansveld staat nu, twee jaar later, voor de opgave om te beoordelen of het bedrijfsleven zich aan de zeven prestatieafspraken voor afschaffing van het verplichte statiegeld heeft gehouden. Het Afvalfonds heeft de gegevens daarvoor met een accountantsverklaring aan het Ministerie van IenM gestuurd.

Het ministerie laat de cijfers nog toetsen door de ILT, waarna Mansveld met witte of zwarte rook naar buiten zal komen. In de aanloop naar dat toetsingsmoment is er opnieuw onenigheid over de cijfers en opnieuw loopt de discussie hoog op. Belangrijkste nieuwe informatie is een rapport over de kosten van het statiegeldsysteem van onderzoeks- en adviesbureau CE Delft, dat is opgesteld in opdracht van emballagefabrikant Tomra.

CE-rapport

CE Delft concludeert dat de maatschappelijke kosten van het statiegeldsysteem fors lager zijn dan geraamd in het rapport uit 2012 van Wageningen UR (Wur). Een statiegeldfles zou niet 5,9 cent maar 3,0 cent kosten. De belangrijkste factoren voor dat lagere bedrag zijn hogere inkomsten uit pet, lagere kosten voor ruimtebeslag in supermarkten en een andere toedeling van de kosten van statiegeldmachines aan pet.

Prestatieafspraken voor vrijgave statiegeld

1. Groei van zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van huishoudelijk kunststofafval naar 90 miljoen kilo per jaar, exclusief statiegeldflessen
2. Plaatsing van inzamelbakken voor kunststof verpakkingsafval bij alle Nederlandse supermarkten
3. Gebruik van minimaal 25 procent gerecycled kunststof in grote petflessen
4. Uitbanning van pvc als verpakkingsmateriaal in supermarkten waar mogelijk
5. Uitbanning van gratis kunststof draagtassen in supermarkten
6. Het uitvoeren van een pilot inzameling en hergebruik van drankenkartons
7. Oprichting van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken, dat met concrete en heldere doelen werkt aan een stappenplan voor verduurzaming van verpakkingen

Ook gaat Wur er volgens CE Delft ten onrechte van uit dat de kosten van de statiegeldsystemen van Aldi en Lidl gelijk zijn aan de kosten van het systeem dat wordt georganiseerd door Stichting Retourverpakking Nederland (SRN). De kosten van Aldi en Lidl zijn echter lager: omdat deze systemen vrijwel alleen de eigen huismerkflessen accepteren. De beide prijsvechters hoeven daardoor niet met andere fabrikanten het statiegeld af te rekenen. Dat betekent dat ze geen omslachtig systeem van telcentra nodig hebben. SRN gebruikt die centra om de aantallen flessen per frisdrankmerk en per winkel vast te stellen. Voor het SRN-systeem zijn de kosten 3,7 eurocent per fles; Aldi en Lidl zijn slechts gemiddeld 0,2 eurocent per fles kwijt, berekent CE.

Verder stelt CE Delft dat de kostenbesparing door de afschaffing van het statiegeldsysteem lager uitvalt dan berekend door Wur. Het Wageningse instituut heeft namelijk de huidige kosten van statiegeld voor petflessen berekend, waarbij ook de kosten die gedeeld worden door het statiegeldsysteem voor bierflesjes en petflessen, meegerekend zijn. Een begrijpelijke keuze, vindt CE Delft, maar wanneer gekeken wordt naar de kosten die door afschaffing komen te vervallen, kunnen deze gedeelde kosten niet meegenomen worden. Deze zullen immers gedeeltelijk verschuiven naar het statiegeldsysteem voor bierflesjes. Daardoor komt CE Delft tot een besparing van 1,9 eurocent per fles, ongeveer een derde van de kosten zoals die tot nu toe in het politieke debat zijn gehanteerd.

“Geflest”

Het CE-rapport leidde tot verontwaardigde reacties bij Wur, dat stelt transparant te zijn over de in 2012 gebruikte data. Toch is het nieuwe rapport voor automatenfabrikant Tomra reden om een officiële klacht in te dienen bij de Commissie wetenschappelijke integriteit van Wageningen UR. De opsteller van het Wur-rapport zou niet objectief zijn en de politiek ernstig hebben misleid.

Het onderwerp maakt ook in de wetenschappelijke wereld de tongen los. Lucas Reijnders, emeritus hoogleraar milieuwetenschappen: “Het CE-rapport laat overtuigend zien dat de kosten van een statiegeldsysteem voor petflessen van een halve liter of meer hooguit de helft zijn van wat de Tweede Kamer tot nu toe heeft aangenomen. Daarbij komen nog de financiële baten van minder vervuiling en een grotere zekerheid bij de toekomstige grondstoffenvoorziening. Er zijn nu ijzersterke financiële argumenten voor handhaving van het statiegeldsysteem.” Ook hoogleraar Ernst Worell van de Universiteit Utrecht hoopt dat de nieuwe cijfers door Mansveld ter harte worden genomen: “Europa en Nederland zien in toenemende mate het milieu- en economisch belang van de circulaire economie. Het CE-rapport laat zien dat milieu en economie elkaar niet bijten en dat zorgvuldige analyse noodzakelijk is om gefundeerde beleidskeuzes te kunnen maken. Het zou vreemd zijn om een economisch en maatschappelijk goed functionerend (statiegeld)systeem dat kringlopen sluit te vervangen door een systeem dat die sluiting niet kan garanderen.”

Politiek

Het nieuwe rapport heeft ook in de politiek tot actie geleid. Een voorstel van de SP om een debat te houden over het onderwerp haalde het echter niet. SP-woordvoerder Van Gerven: "Uit het rapport blijkt dat wij gefleest worden, want het inzamelen van die 650 miljoen flessen in Nederland is veel goedkoper dan blijkt uit de cijfers op grond waarvan de Kamer twee jaar geleden een voorstel heeft aangenomen."

VVD-Kamerlid Remco Dijkstra wijst erop dat niet de precieze kosten van het statiegeldsysteem doorslaggevend zijn voor het toetsingsmoment, maar de eisen uit de Raamovereenkomst: "Net als twee jaar geleden komen verschillende organisaties met eigen cijfers, wat steeds leidt tot welles-nietesdiscussies. Het belangrijkste is dat we de Raamovereenkomst respecteren. Op basis van die criteria wil ik beoordelen wat de volgende stap moet zijn." Dijkstra diende een set Kamervragen in om duidelijkheid te krijgen over de mogelijkheden voor recycling van flessen uit het Plastic Heroes-systeem. "Mensen die weinig vertrouwen hebben in de Raamovereenkomst, gebruiken als argument dat van een Plastic Heroes-fles geen nieuwe fles gemaakt kan worden. Ik denk dat dat argument best eens niet valide zou kunnen zijn. Er zijn in het buitenland fabrieken die van gebruikt pet weer nieuw pet zouden kunnen maken. Het is goed om daar duidelijkheid over te krijgen."

Legal opinion

In een zogenoemde legal opinion, ook opgesteld in opdracht van Tomra, schrijft 'afvaladvocaat' Rogier Hörchner echter dat deze prestatie-eisen voor het bedrijfsleven nog lang niet in zicht zijn. Een belangrijke eis uit de Raamovereenkomst is die voor hoogwaardige recycling. Volgens de afspraken moet het hoogwaardig hergebruik van huishoudelijk kunststofafval naar 90 miljoen kilo getild worden, exclusief statiegeldflessen, maar de advocaat ziet "geen enkel feitelijk, technisch of juridisch bewijs" dat dat gehaald wordt. Hörchner: "Voormalig staatssecretaris Joop Atsma heeft in 2012 ingezet op de afschaffing van statiegeld, als beloning voor de recycle-inspanningen van het bedrijfsleven. Al vanaf de jaren 90 halen zij de doelstellingen echter niet en ook nu hebben zij niet voldaan aan de prestatiegaranties. Er is dus geen enkele juridische grond om te komen tot de besproken afschaffing van statiegeld op grote petflessen."

Ook plaatst Hörchner kanttekeningen bij het aantal Plastic Heroes-bakken, die bij elke supermarkt geplaatst moeten worden en ook het aandeel gerecycled kunststof in petflessen is volgens hem nog niet voldoende. Van flessen die 25 procent gerecycled pet bevatten, zou slechts 2,5 tot 4 procent afkomstig zijn van flessen uit niet-statiegeldsystemen. Uit de praktijk blijkt volgens Hörchner dat het maximaal haalbare percentage gerecycled pet op 50 tot 100 procent ligt – er zijn immers voorbeelden van fabrikanten die erin slagen om flessen van volledig gerecycled pet te produceren – maar dat is niet doorgevoerd als norm.

Ook concludeert Hörchner dat aan de eis dat gratis draagtasjes en PVC verpakkingen uit de supermarkt verbannen moesten worden, niet is voldaan en noemt hij de wijze waarop de pilot drankenkartons door het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) is uitgevoerd “gebrekkig”. In een reactie laat het KIDV weten zich niet te herkennen in dat beeld: “Voor wat betreft de zaken die betrekking hebben op het KIDV, constateert het KIDV dat de inhoud van deze legal opinion eenzijdig en tendentiek is.”

Rechte rug

Het statiegeld verdringt andere debatten naar de achtergrond. Terwijl het beleidsprogramma Vang een nogal zachte landing heeft gemaakt in politiek Den Haag, blijkt de manier waarop flessen kunnen worden ingeleverd reden om de hakken stevig in het zand te zetten. Het Algemeen Overleg Afval en Grondstoffen op 16 april, dat bij het ter perse gaan van dit artikel nog moet plaatsvinden, zal daarom vooral over dit onderwerp gaan. Waarschijnlijk zal Mansveld pas daarna haar besluit nemen over de afschaffing van het verplichte statiegeld. Tot die tijd wordt de politiek door lobbypartijen bestookt met argumenten en cijfers. De vraag is dus, zoals Van Gerven hem stelde: “Houdt Wilma haar rug recht?”